

IBBY IN SLOVENSKA SEKCIJA 1992-1995

Tanja Pogačar, Knjižnica Otona Župančiča, Enota
Pionirska knjižnica, Ljubljana

UDC 02.053.2:028.5(100)

Povzetek

Prispevek govori o delovanju slovenske sekcije IBBY in njenem prispevku k delovanju te mednarodne organizacije. Posebej je poudarjeno prizadevanje sekcije za uveljavitev idej IBBY v domačem prostoru, zlasti pri spodbujanju otrok in mladine k branju.

UDC 02.053.2:028.5(100)

Summary

The paper deals with the activities of the Slovenian Section of IBBY and its contribution to the work of this international organization. Special stress is given to effects of spreading IBBY ideas in Slovenia where activities concerned with stimulating children and young people to reading have won top priority.

IBBY - International Board on Books for Young People (Mednarodna zveza za mladinsko književnost) je bil ustanovljen leta 1953 v Zurichu na pobudo novinarka in pisateljice Jelle Lepman. IBBY povezuje ljudi po svetu, ki si prizadevajo vzbuditi interes in veselje mladih do knjig.

IBBY spodbuja razvoj mladinske književnosti v posameznih državah, organizira strokovne seminarje, spodbuja znanstvena raziskovanja na področju mladinske književnosti in si prizadeva, da so vsem mladim po svetu dostopna kvalitetna literarna dela.

IBBY povezuje preko 60 nacionalnih sekcij in nekaj posameznih članov.

Program dela IBBY vodi izvršni odbor, ki ga sestavljajo predsednik in 8 članov. Ti so izvoljeni na kongresih IBBY izmed članov, ki jih predlagajo posamezne sekcije.

Kongresi IBBY so vsako drugo leto v eni od držav članic. Strokovni del kongresa je namenjen referatom in delavnicam na določeno temo. Na kongresih so podeljene nagrade in sicer Andersenova nagrada, IBBY častna lista in visoko priznanje.

Andersenova nagrada je najpomembnejše mednarodno priznanje, ki se od leta 1956 podeljuje mladinskim pisateljem, od leta 1966 pa tudi ilustratorjem mladinskih del za njihov celotni opus. Pokroviteljica nagrade je danska kraljica Margrethe II. Nagrajence izbere mednarodna žirija, ki jo izvoli izvršni odbor IBBY.

Andersenovi nagrajenci:

	Pisatelji:	Ilustratorji:
1956	Jella Lepman Eleanor Farjeon	
1958	Astrid Lindgren	
1960	Erich Kastner	
1962	Meindert DeJong	
1964	Rene Guillot	
1966	Tove Jansson	Alois Carigiet
1968	James Kruss J. M. Sanchez-Silva	Jiri Trnka
1970	Gianni Rodari	Maurice Sendak
1972	Scott O Dell	Ib Spang Olsen
1974	Maria Gripe	Farshid Mesghali
1976	Cecil Bodker	T. A. Mavrina
1978	Paula Fox	Svend Otto S.
1980	Bohumil Riha	Suekichi Akaba

1982	Lygia Bojunga Nunes	Zbigniew Rychlicki
1984	Christine Nostlinger	Mitsumasa Anno
1986	Patricia Wrightson	Robert Ingpen
1988	Annie M. G. Schmidt	Dušan Kallay
1990	Tormod Haugen	Lisbeth Zwerger
1992	Virginia Hamilton	Kveta Pacovska
1994	Michio Mado	Jorg Muller

Visoko priznanje podeli IBBY občasno posamezniku za izjemno delo na področju mladinske književnosti. Leta 1970 sta ga prejeli tudi pisateljica Ela Peroci in ilustratorka Lidija Osterc.

Na IBBY častno listo so uvrščeni mladinski avtorji, pisatelji, ilustratorji in prevajalci, za dela, ki so izšla v zadnjih treh letih. Predlagajo jih nacionalne sekcije same. Slovenski avtorji, ki so bili uvrščeni na častno listo:

1958	Ela Peroci (pisateljica). Majhno kot mezinec. Ljubljana: Mladinska knjiga 1957.
1966	Ela Peroci (pisateljica). Za lahko noč. Ljubljana: Mladinska knjiga 1964.
1994	Svetlana Makarovič (pisateljica). Mačja preja. Ljubljana: Mladika 1992. Marlenka Stupica (ilustratorka). H. Ch. Andersen: Grdi raček. Ljubljana: Mladinska knjiga 1993. Dušan Ogrizek (prevajalec). J. Thurber: Bela košuta. Ljubljana: Mladinska knjiga 1991.

Nagrada IBBY-Asahi se od leta 1987 podeli vsako leto ustanovi za uspešno prizadevanje pri spodbujanju in razvoju branja pri mladih. Denarno nagrado v višini 1 milijon jenov prispeva japonsko časopisno podjetje Asahi Shimbun. Nagrada je podeljena v Bologni na Mednarodnem sejmu knjig za mlade.

IBBY je proglasil 2. april, rojstni dan Hansa Christiana Andersena, za Mednarodni dan knjig za otroke. Vsako leto je ena od nacionalnih sekcij sponzor Mednarodnega dne knjig za otroke. Pisatelj iz izbrane države napiše poslanico otrokom vsega sveta, ilustrator pa jo likovno vizualizira. Poslanica in plakat se pošljeta vsem nacionalnim sekcijam.

IBBY izdaja strokovno revijo Bookbird, ki izide štirikrat letno.

IBBY sodeluje z UNESCO in UNICEF, je član IBC (International Book Committee), je član IFLA (International Federation of Library Associations), sodeluje z IRA (International Reading Association), z BIB (Biennale of Illustrations Bratislava) in še drugimi pomembnimi organizacijami.

Leta 1985 je bil osnovan Dokumentacijski center mladinske literature za prizadete otroke in mladino. Center deluje v okviru Norveškega instituta za specialno pedagogiko v Oslu.

Vsaka država ima lahko le eno nacionalno sekcijo IBBY. Z osamosvojitvijo Slovenije smo dobili priložnost, da ustanovimo slovensko sekcijo. SLOVENSKA SEKCIJA IBBY je bila ustanovljena leta 1992. Člani slovenske sekcije so:

- Center za mladinsko književnost in didaktiko mladinske književnosti pri Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru
- CO LIBRI - založništvo, trgovina P.O.
- Društvo slovenskih književnih prevajalcev
- Društvo slovenskih likovnih umetnikov - ilustratorska sekcija
- Društvo slovenskih pisateljev
- DZS - založništvo in trgovina
- EPTA - založba najlepših slikanic
- EWO - založništvo, trgovina, svetovanje d.o.o.
- Knjigarna Konzorcij
- Knjižnica Otona Župančiča v Ljubljani
- Mariborska knjižnica
- Narodna in univerzitetna knjižnica
- Otrok in knjiga - revija za vprašanja mladinske književnosti, književne vzgoje in s knjigo povezanih medijev
- Založba Mladika
- Založba Mladinska knjiga
- Zveza bibliotekarskih društev Slovenije
- Zveza bralnih značk Slovenije pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije

in posamezniki:

Maruša Avguštin, Milena Blažič, Kristina Brenk, Alenka Glazer, Barbara Hanuš, Tilka Jamnik, Marjana Kobe, Breda Mahkota, Patricija Muzlovič, Boris A. Novak, Silva Novljan-Trošt, Dušan Ogrizek, Franka Orel, Zorka Peršič, Tanja Pogačar, Igor Saksida, Marinka Svetina, Zdenka Škerlj-Jerman, Vojko Zadravec.

Člani izvršnega odbora sekcije so:

Dr. Marjana Kobe, Igor Longyka, Dušan Ogrizek, Zorka Peršič, Tanja Pogačar, Slavko Pregl, Marija Lucija Stupica, Darka Tancer-Kajnih, Irena Trenc-Frelih.

Predsednica slovenske sekcije IBBY je Tanja Pogačar.

Sedež sekcije je v Knjižnici Otona Župančiča, enoti Pionirska knjižnica, Ljubljana, Komenskega 9. Tel.: (061)317-269, faks: (061)126-40-73.

Slovenska sekcija IBBY si prizadeva uveljavljati idejo IBBY v domačem prostoru, še posebno aktivna pa je pri spodbujanju mladih k branju in prizadevanjih za uveljavitev mladinske literature doma in v svetu.

Poleg že uveljavljenih in ustaljenih oblik pri nas, s katerimi opozarjamo na pomen branja, pomembno vlogo mladinskih knjig, na ilustracijo, prevode in na stroko, ki proučuje mladinsko literaturo, želimo opozoriti še na nekatere iz časa od ustanovitve sekcije do danes:

- 2. april, Mednarodni dan knjig za otroke
Posredovali smo prevode poslanice in plakate knjižnicam in knjigarnam po Sloveniji, katerih avtorji so bili:
1993 - Mahdokht Kashouli: Zgodbe za včeraj - skrivnosti za jutri. Avtor plakata Nourredin Zarrinkelk. (Iran)
1994 - Katherine Paterson: Svet pripada tistim, ki berejo. Avtorica plakata Keiko Narahashi. (ZDA)
1995 - Shigeo Watanabe: Knjige - naše skupno doživetje. Avtorica plakata Kaoru Ono. (Japonska)
V Mednarodnem letu družine, 1994, smo proglasili 2. april za dan branja v družinskem krogu.
- 1994 - Mednarodno leto družine
IBBY je predlagal nacionalnim sekcijam, da dajo v tem letu še poseben poudarek branju v družinskem krogu. Slovenska sekcija je vzpodbudila zlasti mladinske in šolske knjižničarje po Sloveniji, da so pripravili vrsto razstav in predavanj na to temo in razširili temo mednarodnega knjižnega kviza: Knjiga v prostem času, na branje v družinskem krogu.
- Razstava: Bologna po Bologni v Ljubljani
Slovenska sekcija IBBY sodeluje s Pionirsko knjižnico v Ljubljani, Knjigar-
no Konzorcij in Založbo Mladinska knjiga pri izboru knjig in organizaciji razstave Bologna po Bologni v Ljubljani. Na tej razstav se sekcija tudi predstavi.
- Leta 1993 je slovenska sekcija sodelovala pri izboru knjig za razstavo slovenskih mladinskih knjig na Dunaju. Izbrali smo 31 knjig iz 7 slovenskih založb. Knjige smo na prošnjo Internationales Institut fur Jugendlit-
eratur und Leseforschung na Dunaju, zaradi izrednega zanimanja zanje v Avstriji, s soglasjem naših založb, podarili inštitutu.
- Izraelski sekciji IBBY smo posredovali slovenske mladinske knjige za mednarodni potujoči razstavi in sicer leta 1993 mladinske knjige z ekološko tematiko: Mate Dolenc: Strupena Brigita, Silvestra Rogelj: Bis-
trica Kalščica in Dane Zajc: Leteča hišica, leta 1994 pa knjige o miru: Frane

Milčinski: Zvezdica Zaspanka, Bina Štampe-Žmavc: Popravljalnica igrač in Vid Pečjak: Drejček in trije marsovčki.

- Sekretariatu IBBY smo posredovali fotografije otrok, ki so zbrani ob knjigah. Te so bile vključene v potujoče razstave (Bologna, Sevilla), ki se je pričela v Mednarodnem letu družine.
- Muzeju Hansa Christiana Andersena v Odenseju smo posredovali informacije in gradivo o slovenskih prevodih Andersenovih pravljic.
- Reviji Bookbird smo poslali prispevke o Levstikovih nagrajencih 1992, 1. slovenskem bienalu ilustracij in Smrekarjevih nagrajencih 1993, ki so bili v reviji tudi objavljeni.
- IBBY dokumentacijskemu centru mladinske literature za prizadete otroke smo poslali knjigo Svetlane Makarovič: Veveriček posebne sorte, s spremnim tekstom v angl. jeziku.
- Organizirali in izvedli smo ogled Mednarodne mladinske knjižnice (Internationale Jugendbibliothek) v Münchnu in mednarodno razstavo ilustriranih izdaj Andersenovih pravljic. Razstavo sta pripravila IJB in Muzej H.Ch. Andersena.
- Člani sekcije smo se udeležili in sodelovali na strokovnih posvetovanjih doma in v tujini: v Ljubljani o mladinski literaturi v Avstriji in v Sloveniji (1992), na Dunaju na srečanju urednikov strokovnih revij (1993), v Mariboru o trivialni literaturi (1993), v Osrednji knjižnici Srečka Vilharja v Kopru o mladinski periodiki (1994) na IBBY kongresu v Berlinu (1992) s temo: Otroški svet v knjigah za otroke - knjige za otroke v otroškem svetu, na IBBY kongresu v Seville (1994) s temo: Knjige za otroke - prostor svobode, na srečanju predstavnikov nacionalnih sekcij na Dunaju (1995), na srečanju mladinskih knjižničarjev v Švici (1995).
- Redno sodelujemo in izmenjujemo informativno gradivo z nacionalnimi sekcijami in mednarodnimi instituti za mladinsko književnost.
- Dr. Marjana Kobe je bila imenovana za sourednico revije Bookbird.
- Za IBBY častno listo 1994 smo nominirali Svetlano Makarovič za knjigo Mačja preja, Marlenko Stupica za ilustracije knjige Grdi raček in Dušana Ogrizka za prevod knjige Bela košuta.

Trenutno delo v sekciji je osredotočeno na priprave za kandidiranje za IBBY nagrade, želimo biti prisotni na 25. kongresu IBBY v Groningenu na Nizozemskem, s temo: Pripovedovanje pravljic (Telling the tale), uradno pa smo tudi že obveščeni, da je slovenska sekcija IBBY sponzor Mednarodnega dne knjig za otroke 1997.

Knjižničarji smo zelo pomemben člen pri posredovanju knjig mladim. Današnji čas, za katerega je značilno, da je čas najrazličnejših medijev, nam ne dopušča dovolj časa za branje. Kako bi ga skupaj z mladimi najbolje izkoristili za branje, tudi tako, da bi ob branju knjig uživali, in kako naj bi delali v

knjižnicah, da bi bili mi knjižničarji, gradivo v knjižnicah in prostori nasploh privlačni za obiskovalce, so vprašanja, ki še niso dorečena. O tem se lahko pogovarjamo tudi v okviru sekcije in v okviru IBBY. Vabim vas, da v sekciji aktivno sodelujete.

Mihael Glavan, Narodna in univerzitetna knjižnica,
Ljubljana

UDK 091:02(497.12)

Povzetek

Večina znanstvenih strok se pri delu na svojih področjih temeljito in stalno opira tudi na različne stare primarne vire. Teh pa ni mogoče uporabljati, če niso za to ustrezno pripravljene. Iz tega osnovnega dejstva izhaja temeljni smisel in pomen bibliotekarne obdelave rokopišnega gradiva. Ob tem izhodišču je v ospredje postavljen pragmatični, funkcionalni vidik, ob katerem se moramo (tako) zavedati tudi drugega, kulturnološkega, saj vsejeto in obdelava rokopišev pomeni tudi zvesto manipulacijo z nacionalnim kulturnim blagom (ljudskim, umetniškim in znanstvenim).

UDC 091:02(497.12)

Summary

The majority of scientific disciplines is based on thorough and permanent studies of old primary sources. The use of these is not possible if they have not been adequately prepared. From this basic fact the sense and meaning of library cataloguing of manuscript materials has been derived. Pragmatic and functional viewpoints have been put in the first place, while at the same time the cataloguer has to bear in mind also the other, cultural viewpoint. Editorial work with manuscripts and their cataloguing presents conscious manipulation of the national cultural heritage (popular, artistic and scientific).